Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

דבר, 04.08.1950, page 4

על טשרניחובסקי

(ליום הולדתו השבעים וחמשה)

[illegible]

כה ראה את עצמו, כמו באביבו הראשונים, נטוע באדמת אלהים, והפליא אותנו בפריחה האחרונה, שכל העצב שהיא נושאת עמה, היא תמיד היפה בפריחות.

*

התופעות הגדולות של סוף המאה שעברה כמנדלי, שלום־עליכם, פרץ וברדיצ'בסקי — היו כולן מיוחדות במינן, משהו לא־צפוי. אבל שני המשוררים, שקמו לאומה — ביאליק וטשרניחובסקי היו ההפתעות הגדולות ביותר. רק תמול־שלשום היו מנתרים עיד עד הר־השירה העברית אנשים נטולי קול. נטולי כנף. היו מצפצפים ביער השומם — ביקשו לשיר, ומיד לא היה, ולא היה חזון.

איך קמו בבת אחת כמעט יחד עם הצפצפים האלה אדירי קול. מרניני עולם כביאליק וטשרניחובסקי — פלא הוא ויהי לפלא! כן קדמו להם פרישמן, יעבץ, בוקי בן יגלי. אבל הם היו אחרים — הם היו המשך, לו גם, כמובן, בתוספת כוח, בתוספת חן, כמאנה, שפירא, שבישרו שמשהו עומד להתחדש. בעוד שביאליק וטשרניחובסקי הביאו את החדש, הודיעו על הדור שקם עמהם — הוכיחו, שעם חיבת ציון הלך ונתלבלב לב האומה. המשורר הוא תמיד האות הנאמן שאמנם קמו הדברים ויהיו.

ההפתעה הגדולה ביותר היתה אילי טשרניחובסקי. ביאליק היה יהודי יותר, כואב יותר. טשרניחובסקי היה כולו, גם ביגונו, „כנף רננים". כשבאה לידי המחברת „חזיונות ומנגינות" התנגנה כולה תוכף בדמי — נוסף לי בטחון, שבא משהו אביבי; שאפשר לכתוב שיר מודרני בעברית. היו במחברתו של הפויטן הצעיר כבר כמה בלדות שלמות, כמה תרגומים נפלאים; אבל שכנעו דוקא שירי האהבה הקלים, שכפשע בינם ובין שירים שניעדו לאלהים. בהם צלצלו נעורים. היה זה אותו „בוסר" טוב, שהוא לפעמים עדיף מן המביגר. השירים „הציונים" שבמחברת א' נראו לנו רפים למדי; אבל היא נחתמה בשיר חזק, שמתיכו נצנצה הכרה טרגית מיקדמת של עמידת המשורר באומה („נטע זר את לעמך"), והוא היה מן השירים המצייינים ביותר שבספר הקטן. היה זה מעין מנשר פיטני, — הידעת, שאנחנו שרים לא לכם, ההולכים, הדבקים בצללים, כי אם לאלה שבאו עמנו, שיביאו אחרינו.

מבחינה זו היה זה ספר שירים ציוני — מבחינת ההכרה, שהקרה זו, ש„ישוב עוד ופרח העם". „אני מאמין" הביע זאת גלוי, ואף שהוא מדבר כאן על משורר, העתיד לבוא, ש„מעל קברו לי לצעיר; פרחים ילקטו לזר" — הנה לנו הגה ברור, שהוא עצמו אותו משורר שעל בואו נבא.

במקום אחר ידובר בארוכות יותר מה היה לי טשרניחובסקי, אבל אי אפשר גם כאן שלא לרמז על שמחת היצירה שבאה עמו לכל הדור. ביאליק זיעזע אותנו ביתר עוז, שליחותו היתה זאת, טשרניחובסקי הפריח, הרנין, נטע אמונה. עם הופעתו חזק הרצון לכתוב עברית, רק עברית. לכתוב בעברית זו, שכה נכתבו „חזיונות ומנגינות". כוח משיכתו היה בזה שבא מבית מדרשם של משוררי עולם יעם זה היה משורר יהודי — משורר שראה בחיוני את היהדות העולה.

ואמנם עמו עלו ערכי היהדות החדשה, זו שהיא הגשים.

יעקב פיכמן